

- **СИНОНИМАЙЗЕР (СИНОНИМИЗАТОР) В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ КОРПУСЕ УЗБЕКСКОГО ЯЗЫКА**

SYNONIMIZER (SYNONYMIZER) IN THE EDUCATIONAL CORPUS OF THE UZBEK LANGUAGE

Abjalova Manzura Abdurashetovna
TSUULL, assistant professor, Doctor of Philosophy in
Philology (PhD)

abjalova.manzura@gmail.com

Образовательный корпус узбекского языка

1. Включено школьных учебников в базу данных
2. Формированы базы текстов
3. Добавляется лексемы из толкового словаря в базу данных
4. Разъясняется лексемы
5. Добавлено учебные словари в базу данных
6. Создано база морфолексиконов
7. Есть возможность поиск по словарю

Компоненты NLP

1. **Лексический анализ**
2. **Синтаксический анализ**
3. **Семантический анализ**
4. **Дискурсивный анализ**
5. **Прагматический анализ**

Вид поисковой системы

Korpus

- Adabiy til korpusi
- Ta'limiy korpus
- Shevalar korpusi
- Gazetalar korpusi
- Mualliflik korpuslari
- Badiiy matnlar korpusi

Поиск

- Простой Словоформа словосочитание По параметрам CQL

словоформа

словосочитание

параметры

- Грамматические особенности
- Семантические особенности

CQL

Kontekst

So'zshakl filtri

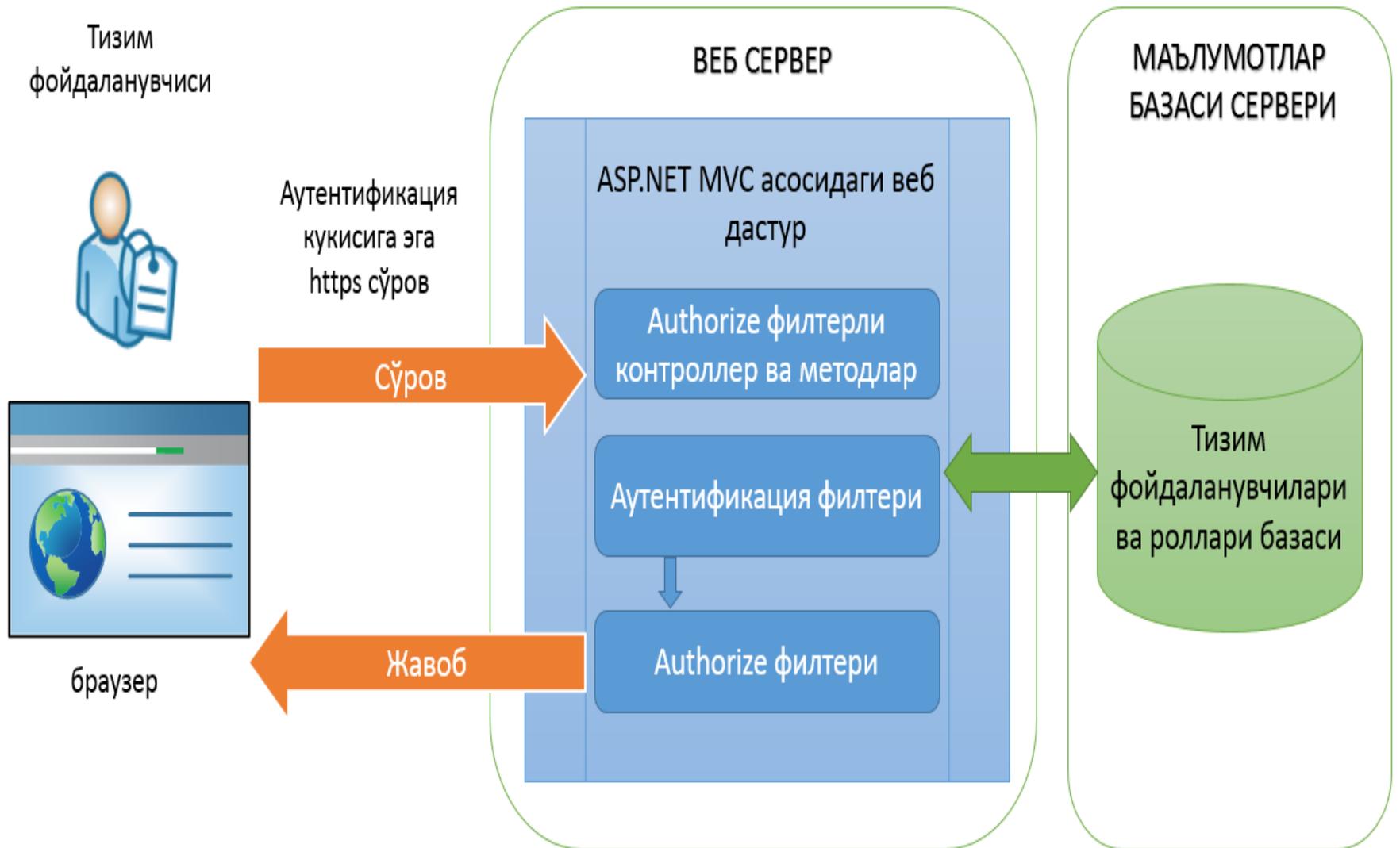
- To'liq matnda
- Abzatsda
- jumlada

N-gramma

- bigramma
- trigramma
- 4 gramma
- 5 gramma

Архитектура CORPUSa

Статистика образовательного корпуса узбекского языка (по состоянию на 22.09.2021 г.)

- Учебных книг – 129
- Интернет-тексты – 101835
- Морфолексиконов – 42 320
- Количество слов (в текстах) - 7 218 917
- Предложений – 1 221 769
- Контексты – 1 147 658
- Описания из толкового словаря – 3259
- Синонимов – 993
- Антонимы – 870
- Паронимные пары - 558

Источники

- **Учебники**
- **Словари** (синонимов, антонимов, паронимов, омонимов и толковый словарь узбекского языка)
- **Internet сайты**
  - kun.uz
  - daryo.uz
  - lex.uz
  - gazeta.uz
  - xabar.uz
  - ...

<http://uzschoolcorpara.uz/>

Sayt test rejimida ishlamoqda!

Kirish

Korpus

So'z yoki so'z birikmasi

O'zbek tilining ta'limiy korpusi

O'zbek tilining ta'limiy korpusi

O'zbek adabiy tili korpusi

O'zbek xalq shevalari korpusi

O'zbek tilining gazeta korpusi

Alisher Navoiy korpusi

O'zbek jadid asarlari korpusi

O'zbek badiiy korpusi

http://uzschoolcorpara.uz/

Sayt test rejimida ishlamoqda!

Kirish

Korpus

O'zbek tilining ta'limiy korpusi

So'z yoki so'z birikmasi

Kitob

Parametrlar CQL Bigramma

Izlash

10796 ta yozuvdan 20 tasi ko'rsatilmoqda!

... qariyb uch ming yillar oldin yaratilgan «Avesto»	kitobida	ezgu fikr, ezgu so'z va ezgu amal inson hayotining...
... ko'pchilikning esida qoldi. Ayni shu nom bilan	kitob	holida nashr qilingan mazkur intervyuda, avvalo...
... xulosa chiqarib yashashdan iborat. Prezidentimiz	kitobida	ana shunday qarash, kayfiyat barcha...
... «O'zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida»	kitobida	atroflicha hikoya qilinadi. Istiqolning birinchi...
... ekanini alohida ta'kidlab, yoshlarga atab yozilgan	kitobini	aynan shu nom bilan atagani bejiz emas. O'zbekiston...
... amal qilib yashagan. Sohibqironning «Tuzuklar»	kitobida	davlatni boshqarish, harbiy ishlarni amalga...
... bor. Bu tog'lar orasida Farg'ona, Zarafshon,	Kitob	– Shahrisabz, Surxon Sherobod, Chirchiq, Ohangaron...
... qo'lyozmalar mavjud. Zardushtiylikning qadimiy	kitobi	«Avesto» ham bizning diyorimizda – ko'hna Xorazm...
Aziz vatandosh, dunyoda qiziqarli va foydali	kitoblar	ko'p. Lekin ularning orasida butun insoniyat uchun...
... ishonchli hadislar to'plami – «Al-jome' as-sahih»	kitobi	islom dinida Qur'oni karimdan keyin ikkinchi...
Aziz o'quvchi, siz yana qanday buyuk	kitoblarni	bilasiz? Qadimda Xitoydan boshlanib, Sharq-u...
Aziz o'quvchi, inson hayotida	kitob	juda katta o'rin tutadi. Ayniqsa, xat-savod...
... chiqqan nihol quyoshga intilgani kabi odamzot ham	kitobga	, bilimga tinimsiz talpinib yashaydi. Bosqinchi...
... Alisher Navoiyning «Xamsa» asarlari va boshqa	kitoblar	buyuk boylik hisoblanadi.
	Kitob	tufayli biz tarixdan, ulug' ajdodlarimizning...
... ba'zan hatto temir sandiqlarda saqlaganlar.	Kitobni	asrash va undan foydalanishning eng qulay yo'li...
... aniq vazifani bajaradi. Turli zallarda joylashgan	kitob	muzeyi, bolalar xonasi, kinomarkaz, bufet, dam...
... hamda turli sohalarga oid ilmiy, ilmiy-ommabop	kitoblar	, ularning bosma va elektron nusxalari, internet...
... brayil yozuvidagi, ya'ni ko'zi ojizlar uchun	kitoblar	, brayil klaviaturasi bilan jihozlangan kompyuterlar...

Активация
Чтобы активир...

<http://uzschoolcorpara.uz/>

Batafsil

Tinch-osoyishta hayot, barqarorlikning eng muhim sharti – begʻamlilik va beparvolikka yoʻl qoʻymasdan, doimo ogoh, har tomonlama sezgir va uygʻoq boʻlish, tarixdan, hayotdan xulosa chiqarib yashashdan iborat. Prezidentimiz **kitabida** ana shunday qarash, kayfiyat barcha vatandoshlarimizning hayotiy maqsadiga aylanishi lozimligiga alohida urgʻu berilgan.

Vatan tuygʻusi: Umumiy oʻrta taʼlim maktablarining 5-sinflari uchun oʻquv qoʻllanma 2015

Kontekst:

Tinch-osoyshta hayot, barqarorlikning eng muhim sharti – beg'amlik va beparvolikka yo'l qo'ymasdan, doimo ogoh, har tomonlama sezgir va uyg'oq bo'lish, tarixdan, hayotdan xulosa chiqarib yashashdan iborat. Prezidentimiz **kitabida** ana shunday qarash, kayfiyat barcha vatandoshlarimizning hayotiy maqsadiga aylanishi lozimligiga alohida urg'u berilgan.

[Oldingi](#)[Keyingi](#)

Manba:

Nomi	Vatan tuyg'usi: Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 5-sinflari uchun o'quv qo'llanma
Muallif(lar)i	Xayriddin Sultonov 1959 , Murtazo Qarshiboev 1989
Yaratilgan vaqti	27.02.2015
Nashr yili	2015
Nashr parametri	-
Nashriyoti	Ma`naviyat
Qo'llanish sohasi	axborot texnologiyalari
Adabiy turi	Dramatik
Janri	adabiy maktub
Voqea vaqti va joyi	-
Matn tipi	detektiv
Uslubi	Ilmiy
Auditoriya yoshi	18 yoshgacha
Auditoriyaning salohiyat darajasi	omma uchun
Ichki korpus turi	ta'limiy
So'z(shakl) miqdori	0
Teglovchi	Amonturdiyev Nurali Rashidovich

Bigramma

So'z izlash

asosiy

	So'z	So'z	Soni	Ko'rib chiqilgan
 	eng	asosiy	337	
 	uchun	asosiy	198	
 	va	asosiy	128	
 	Uning	asosiy	109	
 	faoliyatining	asosiy	98	
 	bo'yicha	asosiy	92	
 	ning	asosiy	84	

	So'z	So'z	Soni
 	asosiy	vazifalari	464
 	asosiy	maqsadi	265
 	asosiy	maqsad	264
 	asosiy	qismi	256
 	asosiy	yo'nalishlari	175
 	asosiy	vazifasi	157
 	asosiy	sababi	146

 # SINONIMAYZER

Sinonimizator
sinomizator

Be smart

Виды sinonimayzer`ov:

01

Автомат

02

Полавтомат

- ✓ номорфологический (qatorli)
- ✓ морфологический (lug'atli)

Используя SINONIMAYZER

O'zbek tili
milliy korpusi

Bosh sahifa

Lug'atlar

Kirish

afsun

Izlash

So'z tarkibi: [afsun]

Izohli lug'at: **afsun** [af-sun]

1 Sehr, makt. *Bu qanday afsundir, bu qandayin kuch, seni mendan ayirolmastar. U. Abdurazimova, Ishqii umrim*

2 Sehrlovchi xatti-harakat qilmoq. *Tun o'rmalar oynamda sekin, Afsun o'qir va avrar ruhim. M. Qo'shmoqov, Ali Qambar*

Antonim(lar): mavjud emas.

Sinonim(lar): jodu, sehr [a]

- Izohli lug'at
- Omonimlar lug'ati
- Sinonimlar lug'ati
- Antonimlar lug'ati
- Paronimlar lug'ati

O'zbek tili
milliy korpusi

Tizim haqida ma'lumot.

Kontakt ma'lumotlari

Tel: +998 71 281 45 11

Email: info@navoiy-uni.uz

Address: 103 Yusuf Xos Hojib ko'chasi

Словарный запас
увеличивается

Определяются
синонимы того или иного
слова

Также приводится этимология
слов в синонимическом ряду

Дается описание
слова

УЛУЧШАЕТ
ОБРАЗОВАНИЕ

Результат поиска словоформы «*hayotimizda*» (в наших жизнях):

- 1) Морфологический анализ: корень «*hayot*»;
- 2) Разделение на слоги;
- 5) Синонимы (*tirik, turmush, umr*) к лемме «*hayot*»

hayotimizda

Izlash

So'z tarkibi: [*hayot*] - *imiz* (*Egalik qo'shimchalari ∈ Sintaktik shakl yasovchi*) - *da* (*Kelishik qo'shimchalari ∈ Sintaktik shakl yasovchi*)

So'z bo'g'inlari: ha-yo-ti-miz-da

Izoh(lar)i: mavjud emas.

Antonim(lar)i: mavjud emas.

Sinonim(lar)i: *tirik, turmush, umr* [a]

Paronimi: mavjud emas

- Izoh(lar)i
- Omonim(lar)i
- Sinonim(lar)i
- Antonim(lar)i
- Paronimi

agar

Izlash

So'z tarkibi: [agar]

So'z bo'g'inlari: a-gar

Izoh(lar)i: mavjud emas.

Antonim(lar)i: mavjud emas.

Sinonim(lar)i: **mabodo [f-t], magar [f-t], basharti [f-t+a], bordiyu**

Paronimi: mavjud emas

- Izoh(lar)i
- Omonim(lar)i
- Sinonim(lar)i
- Antonim(lar)i
- Paronimi

Синонимы к слову «*agar*»
(если): *mabodo, magar,*
basharti, bordiyu

E'tiboringiz uchun rahmat!
Спасибо за внимание!
Thank you for the attention!

Abjalova Manzura Abdurashetovna
TSUULL, assistant professor, Doctor of Philosophy in
Philology (PhD)

abjalova.manzura@gmail.com

